

Inför jobbpeng och jobbonus

Fler arbetsförmedlingar gynnar unga

januari 2010

www.centerpartiet.se

Privata arbetsförmedlingar med jobbpeng och jobbonus

Centerpartiet vill att Arbetsförmedlingen ska få konkurrens. Arbetslösa ska fritt kunna välja den förmedling som bäst och snabbast kan ge dem ett jobb. Vi vill införa en jobbpeng som följer den arbetslöse dit hon eller han väljer att gå. Det skapar en valfrihet och ett individfokus för den arbetslöse. Dessutom får vi ökad konkurrens, högre effektivitet och en mångfald av olika aktörer som leder till bättre specialisering.

Det är dags att införa valfrihet även inom Arbetsförmedlingen. I Lagen om Valfrihetssystem (LOV) ges brukaren valfrihet att välja sin vårdcentral och sin hemtjänst. Inom skolans värld har vi skolpeng som gör det möjligt att välja vilken skola man vill gå på. Nu är det dags att även Arbetsförmedlingens tjänster omfattas av LOV och på det sättet öppnar upp för privata arbetsförmedlingar och en större valfrihet för den arbetslöse att välja förmedlare.

Under nästa mandatperiod vill Centerpartiet därför:

1. Utforma ett ramavtal för privata utförare och fastställa en policy och en budget för arbetsförmedling och arbetsmarknadsåtgärder. Vi anser att minst 50 procent av jobben ska förmedlas av privata aktörer 2011.
2. Låta Arbetsförmedlingen bli en myndighet som behandlar ersättningar, bedömer arbetsförmåga och granskar de privata utförarna. Dagens arbetsförmedling görs alltså på så sätt om till en ren myndighet och själva förmedlingstjänsterna läggs ut på de privata utförarna.
3. Fastställa ett prestationsbaserat ersättningssystem- en jobbonus, för de privata utförarna.

Arbetslösheten störst bland unga

Arbetslösheten bland unga är, och har länge varit, mycket hög i Sverige. Under 2009 har ungdomsarbetslösheten klättrat upp över 20 procent. Ungas utanförskap skapar ohälsa och riskerar att få långvariga konsekvenser. I värsta fall är följden ett livslångt utanförskap, sjukskrivning och marginalisering i samhället. För oss i Centerpartiet är detta oacceptabelt.

Vi har därför ett flertal förslag för att hjälpa unga in på arbetsmarknaden som ungdomsavtal och avstampjobb. Det handlar om individuella lösningar när det gäller arbetsrätten och ingångslönerna. Vi kompletterar nu detta med förslag som rör förmedlingen av arbeten.

En större mångfald av arbetsförmedlare skulle hjälpa både akademiker och de som vill börja jobba direkt efter en yrkesutbildning. Med en jobbpeng som följer den arbetslöse skapas incitament för specialisering på exempelvis högutbildade eller nybakade gymnasister.

I tider av hög arbetslöshet är det viktigt att de jobb som finns förmedlas effektivt. Åtgärder för att inte arbetslösheten biter sig fast och slår ut människor rustar de som har blivit uppsagda att snabbt komma igen.

Dagens situation

Regeringen aviserade redan 2006 att man skulle öppna för nya utförare i arbetsförmedlingen. Hittills har dock upphandlingen av arbetsförmedlingstjänster varit både begränsad och kortsiktig. Det rör sig om försöksverksamhet för några tusen personer från utsatta grupper. Regeringen aviserade i december 2009 ett förslag på lagändring för att låta Arbetsförmedlingen omfattas av LOV. Centerpartiet tycker det är ett bra första steg, men vill gå längre.

All verksamhet utgår idag från den offentliga arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen upphandlar, sköter utbetalningar och utvärderar. Samtidigt bedriver arbetsförmedlingen själv liknande verksamhet. På så vis är konkurrenssituationen osund.

Det är fortfarande inte möjligt att välja bort Arbetsförmedlingen till förmån för en annan aktör. För att få ersättning från a-kassa eller aktivitetsstöd måste den arbetssökande vara inskriven på Arbetsförmedlingen och följa de program som erbjuds där.

Det finns 380 auktoriserade bemanningsföretag i Sverige som i praktiken fungerar som arbetsförmedlingar. Men dessa har inget uppdrag från staten och får därför heller ingen del av de offentliga medel som satsas på att få människor i arbete eller på arbetsmarknadsåtgärder.

Lära av andra länder

Privata arbetsförmedlingar är vanliga över hela världen. Några goda exempel är Australien, Nederländerna, Storbritannien och Danmark.

Australien reformerade sin arbetsförmedling 1998. I dag har de ett system med fristående aktörer som hanterar arbetsförmedling, matchning, viss utbildning, personligt stöd och jobbsökarkonton.

När reformen genomfördes 1998 fick den offentliga arbetsförmedlingen 40 procent av marknadsandelen. Vid nästa upphandling konkurrerades den offentliga arbetsförmedlingen ut. I dag finns 99 olika utförare på marknaden. Ersättningen till utförare följer de arbetssökande enligt ett ratingsystem som bygger på individens potentiella risk för långtidsarbetslöshet. Detta ger den arbetssökande rätten att välja och välja bort utförare och mångfalden har ökat.

Myndigheten, Centerlink, bedömer arbetsförmåga, klassificerar de arbetssökande och bedömer behov av särskilt stöd och försörjningsstöd. Departementet fastställer policy, budget, poängtal för olika riskfaktorer och poängintervall för olika ersättnings och insatsnivåer. Departementet upphandlar var tredje år, tecknar ramavtal och följer upp utförare och avför utförare med låga resultat.

Storbritannien har gjort en sammanslagning av de myndigheter som administrerar försörjningsstöd. Syftet med reformen är att åstadkomma ett "One stop shop" för de flesta försörjningsstöd relaterade till arbetslöshet och bristande inkomst. I reformen har man öppnat för fristående arbetsförmedlingar. De visar hittills goda resultat. Man räknar med att verksamheten omfattar cirka 74 500 anställda som förmedlar 13 000 jobb varje år.

Betoningen på arbetslinjen har ökat i Storbritannien när reformen genomfördes. Resultaten har varit striktare villkor och lägre bidrag i kombination med aktivare arbetsförmedling. Det har kraftigt minskat ungdomsarbetslösheten som har sjunkit med 90 procent från 1997 till 2005.

Långtidsarbetslösheten bland den övriga befolkningen har minskat från 500 000 1997 till 120 000 2005.

Framtidens arbetsförmedling

Centerpartiet vill på sikt helt skilja den förmedlande verksamheten från den kontrollerande. Målsättningen är att minst 50 procent av förmedlingen ska skötas av privata aktörer redan 2011.

Jobbpeng skapar incitament för resultat

Vi vill införa en jobbpeng som följer den arbetssökande. Det innebär att arbetsförmedlarna får betalt efter resultat. Halva summan betalas ut när en arbetssökande för en anställning. Om personen är kvar i arbete ett år senare betalas resterande summa av totalbeloppet ut.

Mer pengar för riskgrupper

Vi vill också att jobbpengens storlek ska variera utifrån vilken riskgrupp den arbetssökande tillhör. För att undvika att de arbetssökande som har lätt att få jobb är de enda som förmedlingarna vänder sig till ska jobbpengen anpassas till hur svårt personen beräknas ha att få jobb. Ju större utmaningen är desto mer pengar finns att tjäna för den som lyckas få dessa i arbete.

Med en mångfald av aktörer finns förutsättningar för branschspecifika förmedlingar med spjutspetskompetens för sin målgrupp. En arbetsförmedling som specialiserar sig på unga och nyutbildade har naturligtvis större chans att tillgodose just denna målgrupps specifika behov än en allmän förmedling har. Bemanningsföretag, utbildningsaktörer och fackföreningar är tänkbara utförare som har stora möjligheter att knyta ett nära samarbete inom sin befintliga verksamhet till arbetsmarknaden.

Centerpartiet förespråkar införandet av en styrmodell för arbetsförmedlingen som:

1. främjar förnyelse av verksamheten
2. ger de arbetssökande makt över situationen och rätt att välja och välja bort utförare
3. låter utförarna konkurrera om uppdragen, så att de som presterar sämst konkurreras ut.